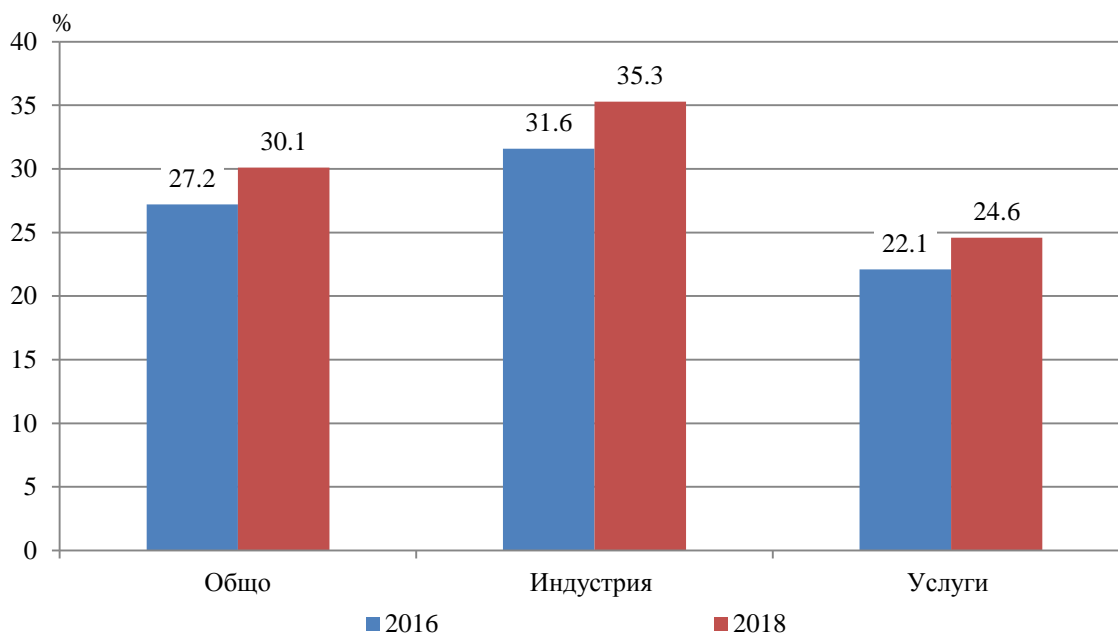

ИНОВАЦИОННА ДЕЙНОСТ НА ПРЕДПРИЯТИЯТА¹ ПРЕЗ ПЕРИОДА 2016 - 2018 ГОДИНА

През периода 2016 - 2018 г. 30.1% от предприятията с 10 и повече заети лица осъществяват иновационна дейност, като в сравнение с предходното изследване (2014 - 2016 г.) иновационната им активност се увеличава с 2.9 пункта (от 27.2 на 30.1%). Ръст се наблюдава както при предприятията в индустриалния сектор², така и при тези в сектора на услугите³ - съответно с 3.7 и 2.5 пункта.

Фиг. 1. Относителен дял на иновационно активните предприятия по икономически сектори

Иновационната активност на предприятията в индустрията (35.3%) е по-висока, отколкото на предприятията, предоставящи услуги (24.6%). Най-голям е дялът на иновационно активните предприятия в групата на големите предприятия (с 250 и повече заети лица) - 76.1%.

¹ Нефинансови и финансови предприятия с 10 и повече заети лица, представили годишен отчет за дейността си през 2018 г. в НСИ.

² Сектор Индустрия обхваща: Добивна промишленост; Преработваща промишленост; Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива; Доставка на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване.

³ Сектор Услуги обхваща: Търговия на едро, без търговията с автомобили и мотоциклети; Транспорт, складирание и пощи; Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения; Финансови и застрахователни дейности; Архитектурни и инженерни дейности; технически изпитвания и анализи; Научноизследователска и развойна дейност; Рекламна дейност и проучване на пазари.

През 2018 г. оборотът на иновационно активните предприятия съставлява 57.0% от оборота, а заетите лица - 57.8% от заетите във всички предприятия.

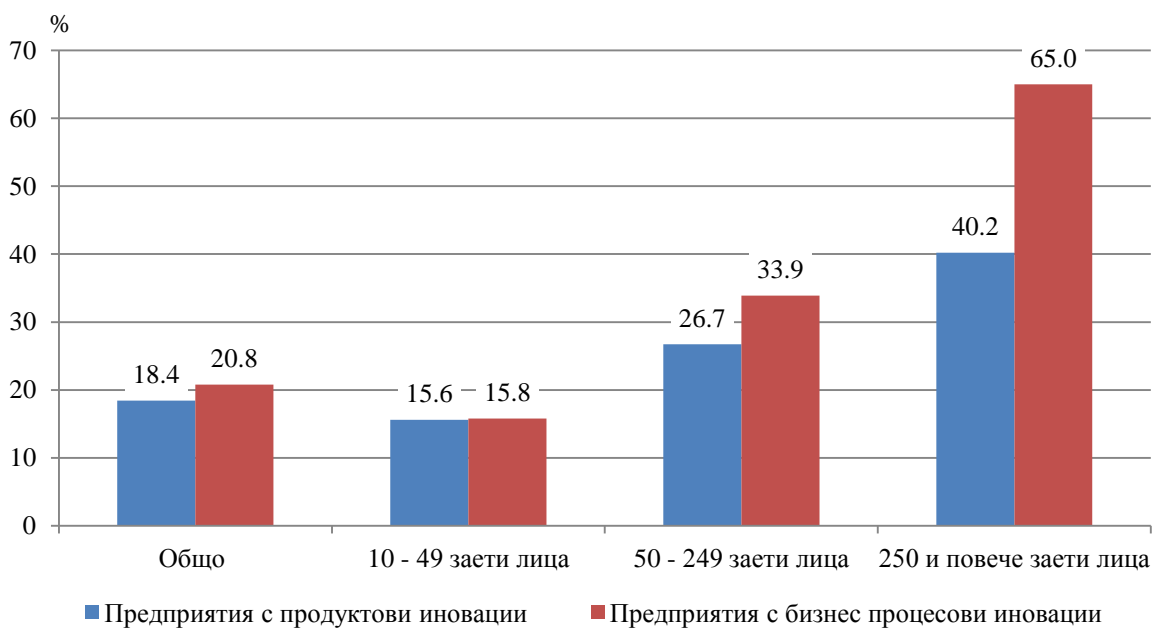
В 29.2% от иновационно активните предприятия повече от половината заети лица са с висше образование, докато в предприятията без иновационна дейност този дял е 17.3%.

1. Иновационна активност през периода 2016 - 2018 г. по икономически сектори и големина на предприятията

	Иновационно активни предприятия	Оборот на иновационно активните предприятия	Заети лица в иновационно активните предприятия (Проценти)
Общо	30.1	57.0	57.8
Индустрия	35.3	70.3	61.4
Услуги	24.6	44.9	52.5
10 - 49 заети лица	24.2	24.0	26.8
50 - 249 заети лица	46.8	47.4	50.1
250 и повече заети лица	76.1	83.4	81.1

През наблюдавания период 18.4% от всички предприятия реализират продуктови иновации (нови или усъвършенствани стоки и услуги), а 20.8% внедряват нови или усъвършенствани бизнес процеси.

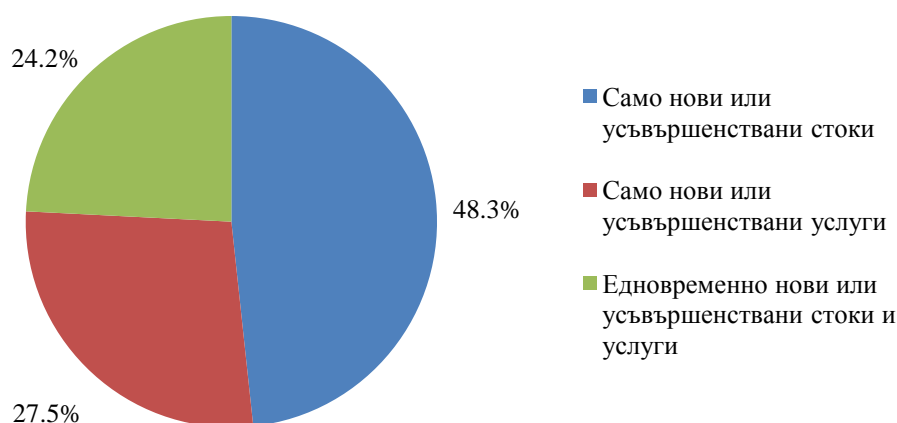
Фиг. 2. Относителен дял на предприятията, осъществили продуктови и бизнес процесови иновации през периода 2016 - 2018 г., по големина на предприятията

От предприятията с продуктови иновации най-голям е дялът на тези, които през периода 2016 - 2018 г. реализират на пазара само нови или усъвършенствани стоки - 48.3%. Нови или усъвършенствани услуги предоставят 27.5% от предприятията, а едновременно нови или усъвършенствани стоки и услуги - 24.2% (фиг. 3).

Повече от половината (51.5%) от предприятията с продуктови иновации реализират стоки или услуги, които са нови не само за тях, но и за пазара, т.е. не са били предлагани преди това от техните конкуренти.

Фиг. 3. Структура на предприятията, осъществили продуктови иновации през периода 2016 - 2018 г., по видове иновационни продукти

През наблюдавания период предприятията осъществяват различни видове бизнес процесови иновации, като най-много от тях внедряват нови или усъвършенствани:

- методи за производство на стоки и предоставяне на услуги - 11.6%;
- бизнес практики за организиране на работния процес и взаимоотношенията с други предприятия и организации - 9.2%;
- методи за комуникация и обработка на информация - 8.9%;
- маркетингови методи за промотиране, опаковане, ценообразуване, продуктов пласмент и обслужване след продажбата - 8.6%.

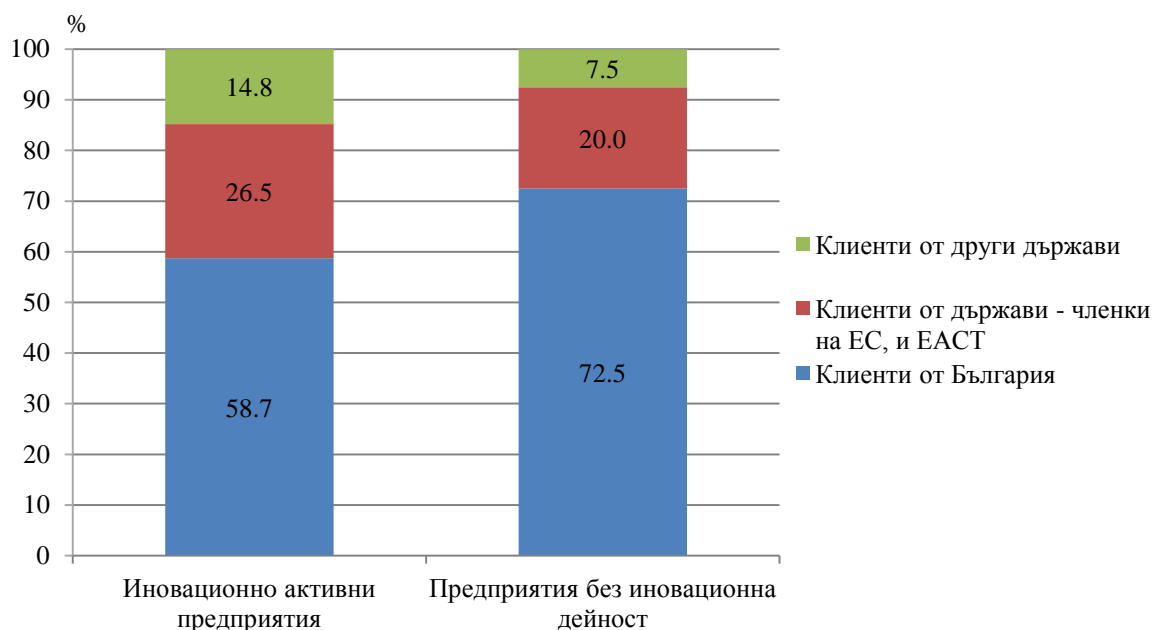
Фиг. 4. Относителен дял на предприятията, осъществили бизнес процесови иновации през периода 2016 - 2018 г. по видове

За осъществяване на иновационната си дейност 15.9% от иновационно активните предприятия си сътрудничат с други предприятия, научни организации и други партньори. При големите предприятия (с 250 и повече заети лица) този дял е 26.9%.

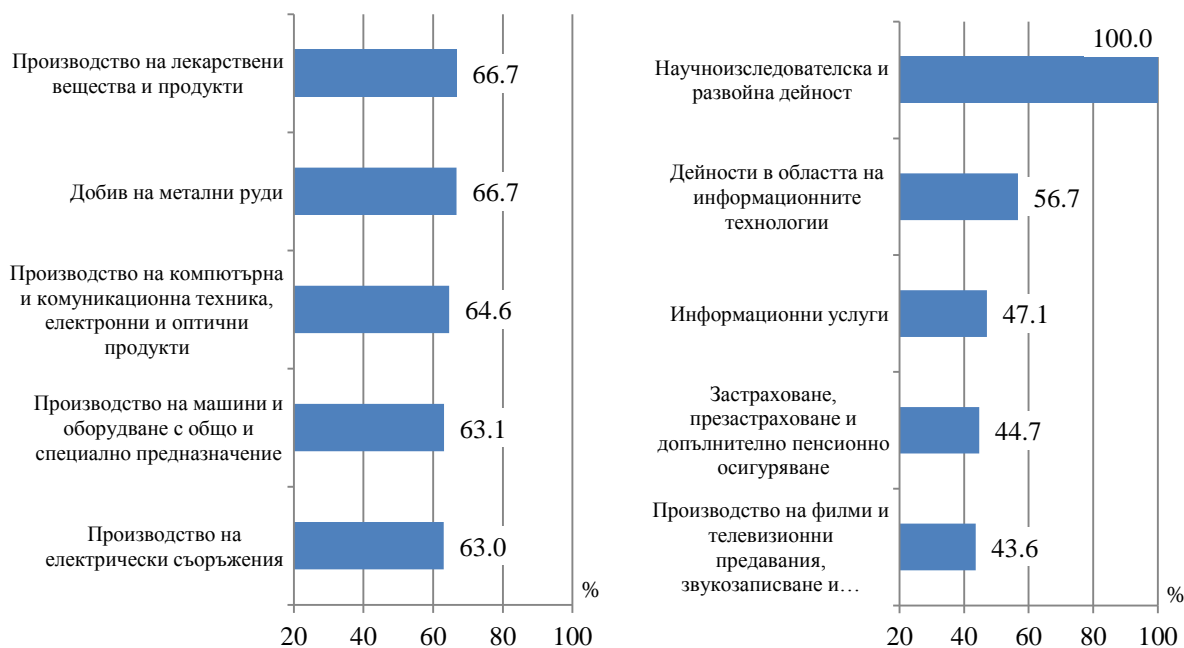
През 2018 г. 41.3% от оборота на иновационно активните предприятия е реализиран от продажби на чуждестранни клиенти, като 26.5% се дължи на клиенти от държави - членки на Европейския съюз, и на Европейската асоциация за свободна търговия, а 14.8% - на клиенти от други държави. Клиентите от България формират 58.7% от оборота на иновационно активните предприятия, докато при предприятията, които нямат иновационна дейност, този дял е по-висок - 72.5%.

Фиг. 5. Структура на оборота на предприятията през 2018 г. по видове клиенти

Икономическата дейност в индустрията, в която има най-висок дял на иновационно активни предприятия, е „Производство на лекарствени вещества и продукти“ (66.7%). В сектора на услугите след „Научноизследователската и развойна дейност“ (НИРД), в която всички предприятия са иновативни, тъй като НИРД е вид иновационна дейност, се нареждат дейностите в областта на информационните технологии (56.7%).

Фиг. 6. Икономически дейности с най-висока иновационна активност в индустрията и услугите през периода 2016 - 2018 година

Методологични бележки

Статистическото изследване на иновационната дейност се провежда всяка четна година, а наблюдаваният период включва три години.

Единици на наблюдение са предприятията от нефинансовия и финансовия сектор с 10 и повече заети лица, осъществяващи следните икономически дейности (КИД - 2008): Добивна промишленост; Преработваща промишленост; Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива; Доставка на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване; Търговия на едро, без търговията с автомобили и мотоциклети; Транспорт, складиране и пощи; Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения; Финансови и застрахователни дейности; Архитектурни и инженерни дейности; технически изпитвания и анализи; Научноизследователска и развойна дейност; Рекламна дейност и проучване на пазари.

Иновацията представлява реализирането на пазара на нов или усъвършенстван продукт (стока или услуга) и/или внедряването в предприятието на нов или усъвършенстван бизнес процес, които се различават значително от предишните продукти и бизнес процеси в предприятието.

Иновационно активно предприятие е предприятие, което през отчетния период 2016 - 2018 г. е осъществило една или повече дейности за разработване и внедряване на нови или усъвършенствани продукти и/или бизнес процеси.

Продуктовата иновация представлява реализирането на пазара на нова или усъвършенствана стока или услуга, която се различава значително от предишните стоки и услуги на предприятието. Към продуктите иновации се отнасят и значителните промени в дизайна на стоките. Не се включват обикновените препродажби на нови стоки и чисто естетическите промени на стоките.

Бизнес процесовата иновация представлява внедряването в предприятието на нов или усъвършенстван бизнес процес за една или повече бизнес функции, които се различава значително от предишните бизнес процеси в предприятието. Бизнес процесовите иновации включват нови и усъвършенствани методи за: производство на стоки и предоставяне на услуги; снабдяване, доставка и разпространение; комуникация и обработка на информация; счетоводно отчитане и други административни дейности; бизнес практики за организиране на работния процес и взаимоотношенията с други предприятия и организации; разпределяне на отговорностите, вземане на решения и управление на човешките ресурси и маркетингови методи за промотиране, опаковане, ценообразуване, продуктова пласмент и обслужване след продажбата.

Иновациите следва да бъдат нови за съответното предприятие, но не е необходимо те да са нови и за пазара, т.е. предприятието да е първото, което е произвело тези продукти (стоки или услуги) или е внедрило тези бизнес процеси.

Иновационната дейност включва всички развойни, финансови и търговски дейности, осъществени от предприятието с цел въвеждане на иновации.

Повече информация и данни от изследването за иновационната дейност на предприятията могат да се намерят на сайта на НСИ (<https://www.nsi.bg/bg/node/2710/>) и в Информационна система ИНФОСТАТ (https://infostat.nsi.bg/infostat/pages/module.jsf?x_2=90).